

VV&D: Verandering, Vernieuwing & Democrativering

- liberaal vernieuwingsplatform dient zich aan -

door Jeroen de Veth, Bas van 't Wout en Thomas Berghuijs

'PvdA grote verliezer, VVD krijgt dreun' pronkte vorige week donderdagochtend op teletekst. Het is maar net hoe je het bekijkt. De afgelopen paar jaar, steeds meer, tot aan de entree van Pim Fortuyn was bijna iedereen ervan overtuigd dat de VVD de grootste partij van het land zou worden. Dat geeft wel even een ander beeld over wie de grote verliezer is. Daar komt bij dat de uitslag van de verkiezingen en de geluiden van de mensen in het land vooral één ding duidelijk maken: men heeft het gehad met de gestaalde kaders en, daar is iedereen wel van overtuigd, er moet iets veranderen. Dat werd eerder al duidelijk. Peper en In 't Veld (PvdA) zoeken het antwoord op het geluid van de kiezer in institutionele veranderingen - een ander kiesstelsel, gekozen politieke ambtsdragers - . Pronk en weer Peper merkten op dat de mensen het gehad hebben met het eindeloze polderen. Melkert en Bolkestein – bien étonné de se trouver ensemble – menen dat politici, in navolging van Fortuyn, ronde taal moeten spreken. Op de uitslagenavond van de VVD waren partijbaronnen al druk in de weer de personele gevolgen te bespreken: wie moet weg, wie mag blijven? Het Hoofdbestuur van de VVD had Zalm al voortvarend tot partijleider gebombardeerd. Afgelopen zaterdag kwam de partijtop (bestuur en baronnen) bij elkaar om er nog eens over verder te praten. Dat deze dramatische nederlaag van de VVD en het signaal van de kiezer niet zonder gevolgen mag blijven is voor iedereen helder. Maar het snel vervangen van personen, het daar bij laten, zou afbreuk doen aan de stem van de kiezer. Daarnaast is het ons inziens juist de vraag of de huidige structuur en werkwijze van de VVD de geschikte is om de broodnodige verandering tot stand te brengen. De VVD moet geen 'oude' partij meer willen zijn, maar een beweging die vereend, open en samen met iedereen met ideeën ten rade gaat over allereerst de politiek-inhoudelijke koers, de eigen organisatie en uiteindelijk ook de presentatie en gezichten. Een breed vernieuwingsplatform is daarvoor noodzakelijk, met steun van en in overleg met de gestaalde kaders, immers die kaders zijn wel nodig om uitvoering te geven aan verandering en herbergen ook ervaring. Maar de ramen en deuren moeten vooral open. Iedereen met gedachten, ook niet-leden, ontevreden liberale stemmers, juist die mensen die een signaal van ontevredenheid hebben gegeven, die hart hebben voor het liberalisme en de VVD en die gedachten hebben over haar toekomst moeten een ingang en inbreng kunnen hebben in zo'n platform. Voor alle helderheid, wij vertegenwoordigen niemand, behalve een geluid en gedachten over het afgegeven signaal. Wij willen slechts een eerste bouwsteen voor een platform leveren, en een aftrap.

Allereerst het gelijk van Pim Fortuyn en de kiezer. Daar moeten we niet moeilijk over doen. Om en nabij 300.000 Nederlanders zijn lid van een politieke partij. De relatie van dat schamele aantal verhoudt zich bijna één op één tot het aantal publieke functies in het land. In één van zijn vele essays beklagde Bolkestein zich over de ons-kent-ons cultuur in het Nederlandse bedrijfsleven. Maar ook het aantal mensen, dat ons land bestuurt doet een gemiddeld dorp groot lijken. Het is dus zeer de vraag of het verantwoord is dat een politieke partij zich in haar werving, selectie en positionering nog langer blijft beperken tot, in het geval van de VVD, nog geen 50.000 leden die ze rijk is. De kiezer heeft afgerekend met ons-kent-ons, terwijl het ook in onze partij, misschien niet formeel, maar wel materieel de praktijk is. Daar komt nog bij, dat een gemiddeld congres, waar lijsten vastgesteld worden en programma's worden bepaald, bezocht wordt door een schim van die 50.000 en dat het een en ander omfloerst is door tal van procedures, waar één individueel lid materieel nauwelijks tot geen invloed op heeft. In sommige afdelingen, dus lokaal, is het aantal leden dat bijdraagt aan zulke belangrijke besluitvorming nog bedroevend veel lager. Deze gegevens zadelen

ons weer op met de vraag of het dus wel aantrekkelijk is om als individu lid te worden. Laat staan deel te nemen aan de besluitvorming en verregaander of je dat wel van mensen moet willen vragen.

Meer dan ooit bleek voorafgaand en tijdens deze verkiezingen, dat mensen afgingen op de helderheid van een kandidaat-vertegenwoordiger en zichzelf de vraag stelden of ze vertrouwen in zijn persoon hadden. In het geval van Fortuyn, ging het de kiezer om zijn wil om dingen op punten radicaal te veranderen. Maar niet alleen die verandering sprak de kiezer aan, het ging ook vooral het vertrouwen dat men in zijn persoon hadden om iets van die verandering tot stand te brengen. Kortom, de persoon van de politicus is meer dan ooit belangrijk voor het vertrouwen van de kiezer. Het probleem is, dat politieke partijen, ook de VVD juist een afkeer hadden en hebben van de personificatie van de politiek. Tal van kamerleden komen binnen in de *slip stream* van de lijsttrekker. En men vindt dat best. Sterker nog, de werving en selectie is erop geënt. In veel gevallen is kennis van een dossier en bekendheid binnen de partij even belangrijk, zoniet belangrijker dan het vermogen om mensen aan te spreken, leiderschap te tonen, de kunst van de eenvoud te verstaan, uit het hoofd te kunnen spreken en enige debatvaardigheid te laten zien. Terwijl toch juist de VVD, met haar afkeer van personificatie, zou moeten weten dat vooral Bolkestein en zijn manier van optreden noodzakelijk waren voor het verzilveren van de maatschappelijke steun voor een liberaal landsbestuur. En hoe sterk is intern de roep niet geweest om Henk Kamp, Pieter Hofstra en Geert Wilders meer naar buiten te laten treden in de campagne? Natuurlijk onderscheiden zij zich ook door kennis, maar vooral toch door vaardigheden die kenmerkend zijn of zouden moeten zijn voor een volksvertegenwoordiger? De vraag dringt zich op, of een partij bij het selecteren van kandidaten niet veel meer zou moeten laten leiden door de eerdergenoemde kwaliteiten. En of je je met die nieuwe selectiecriteria hoog in het vaandel zou moeten beperken tot je vaste, maar dalende groep (actieve) leden.

En als iets duidelijk is geworden in de afgelopen maanden en week is het dat de kiezer zich, ook door zichzelf vooral die vraag van vertrouwen te stellen, verbonden wil voelen met degene die hem vertegenwoordigt. Moet de (vertrouwens)band tussen kiezer en gekozene niet worden verstevigd? En wat kun je daar als partij intern aan doen? Moeten we ook niet serieus gaan nadenken over de voorstellen van Peper en In 't Veld?

Dat laatste brengt ons bij de inhoudelijke koers van de VVD. Alle analyses van de afgelopen maanden brengen ons tot de vraag of de kiezer, het individu, niet precies heeft gedaan wat de VVD wilde: emanciperen. Hoe lang kunnen we dan nog, verwijzend naar grondlegger Thorbecke het direct kiezen van politieke ambtsdragers en een directere, bijvoorbeeld districtsgewijze verkiezing van volksvertegenwoordigers wegwuiven als D66-nieuwlichterij? Inhoudelijk zijn dit wellicht niet eens de belangrijkste vragen. Naast de vraag om als democratisch volwassen te worden gezien vraagt de kiezer vooral om duidelijkheid bij standpuntbepaling. Compromisvolle verkiezingsprogramma's volstaan niet meer. Partijen met een duidelijke eigenzinnige lijn, SP, LPF en in mindere mate het CDA in het kielzog van de laatste, hebben fors gewonnen. Het doorbreken van het poldermodel, een radicale ommezwaai in het onderwijs en de zorg, een kritische kijk op de bureaucratie, duidelijke taal als het gaat om migratie en integratie, de roep om kleinschaligheid bij CDA en LPF vinden veel steun. Waren dit niet ook thema's waar de VVD iets mee kon en deed en waarmee ze stevig van zich liet horen? Moet de VVD niet opnieuw in de weer met die thema's, in heldere analyses en oplossingen? Moeten toon en inhoud niet opnieuw worden samengebracht?

Wij stellen ons vragen. Voorafgaand aan de stelligheid en het leiderschap dat volwassen kiezers van een politieke partij mogen vragen gaan onvermijdelijk die vragen. Zalm aanstellen, hoe gewaardeerd ook, volstaat niet als antwoord op de afrekening van een partij die voorspeld was de grootste te worden. De discussie zal lang en breed moeten zijn. Wij willen hier geen blauwdruk voor de uitkomsten schetsen. Ter initialisering van het debat wel een paar mogelijke antwoorden op onze vragen.

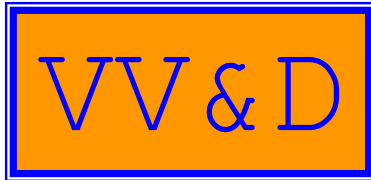
- De deuren van de partij moeten open. Letterlijk. Op een laagdrempelige manier moeten liberale kiezers (niet per definitie VVD-leden) toegang krijgen tot de belangrijkste besluitvorming in de partij, de vaststelling van kandidaten en een programma. Te denken valt aan de *conventions* zoals we die in de VS kennen en pre-elections;
- Reglementen en statuten moeten worden herzien teneinde het individuele lid, dat de moeite neemt zich aan te sluiten bij en actief mee te doen binnen de partij meer eigen verantwoordelijkheid en vrijheid te geven deel te nemen aan alle politieke en organisatorische besluitvorming
- De procedure voor kandidaatstelling moet worden opengebroken. Personen van buiten, niet-leden van de partij, moeten mee kunnen dingen naar politiek-vertegenwoordigende functies;
- Vervolgens, om nieuwe kandidaten van buiten, maar ook van binnen de partij een kans te geven en op basis van relevante kwaliteiten te toetsen moet er een *assessment centre* komen, naast en deels ter vervanging van de aloude selectiecommissie, die zich voortaan kan concentreren op de procedure en scouting;
- Om de band tussen kiezer en gekozen te verstevigen moet regionalisering van de kandidaatstelling voor in ieder geval de Tweede Kamer vorm krijgen, weliswaar gecombineerd met het eerdergenoemde. De kamercentrales (provincie-/streekbesturen) kunnen hierin een belangrijke rol vervullen;
- Wij moeten ons, eventueel met andere coalitie-/ oppositiepartijen bekennen tot de wil het kiesstelsel te veranderen in een vorm van een districtenstelsel of een combinatiestelsel, waarin een volksvertegenwoordiger per definitie alleen met/ door een eigen achterban verkozen kan worden;
- We moeten ons ronduit uitspreken voor de gekozen burgemeester en CdK. De kiezer is volwassen genoeg en hecht behalve aan inhoudelijke helderheid aan persoonlijke binding en vertrouwen;
- Het laatste moet gepaard gaan met een breder debat over het al dan niet kiezen van andere politiek-bestuurlijke ambtsdragers en democratische en bestuurlijke vernieuwing;
- De functie van het verkiezingsprogramma moet worden besproken. In het verlengde daarvan moeten aloude en nieuwe thema's lang en breed besproken worden, sommige op inhoud, andere wat betreft verpakking. Scherpe analyses, stevige en heldere oplossingen moeten met een dito presentatie naar buiten toe uit worden gedragen. Politieke correctheid, coalitiebelang e.d. mogen bij de insteek van het politieke en maatschappelijke debat geen richtsnoer zijn. Eerst komt de vraag aan de orde: 'Wat wil de VVD?' Daarna volgt het debat en datgene wat er in het parlement uitkomt en de motivering van het onvermijdelijke compromis.

Na het debat over organisatie en inhoud is, teleurstellend voor sommigen, pas de vraag van de personele bezetting aan de orde. Die moet namelijk de uiting zijn van de uitkomsten van deze lange en breed te voeren discussie. Verandering, Vernieuwing en Democratisering betekenen niet per definitie verjonging en daarmee revolutie. De VVD zit barstensvol vitale leden op tal van plekken en kent aanhang, ondanks de verkiezingen, in de volle breedte van het electoraat. Ons initiatief is er dan ook geen van een revolutie van jong versus oud, onervaren versus ervaren, opstandigheid versus eensgezindheid. Het is er één van betrokkenheid versus het zalig niets doen, debat versus gezapigheid, bezinning op inhoud en vorm versus koppensnellen en vooral van kop omhoog, aan de slag versus bij de pakken neerzitten en mijmeren over vervlogen tijden.

Jeroen de Veth is VVD-lid te Den Haag

Bas van 't Wout is VVD-lid te Amsterdam

Thomas Berghuijs is VVD-lid te Amsterdam

PERSBERICHT

VAN: VV&D (DE VETH, VAN 'T WOUT, BERGHUIJS)
AAN: PERSCONTACTEN
DATUM: 22 MEI 2002

Verandering, Vernieuwing & Democratisering - Liberaal vernieuwingsplatform dient zich aan -

In het NRC-Handelsblad van zaterdag jongstleden (pagina 3) werd een liberaal vernieuwingsplatform binnen de VVD aangekondigd. In het betreffende artikel en een onderstaand artikel met Jeroen de Veth werd gesproken over en ingegaan op een pamflet, dat moet gelden als aftrap van zo'n platform binnen de VVD. (Hierbij sturen wij u het betreffende pamflet.) De auteurs gaan in op de lessen die de gevestigde politieke partijen moeten trekken uit het succes van (de Lijst) Pim Fortuyn en de verkiezingsuitslag van 15 mei jongstleden. Zij stellen dat politieke partijen, met name de VVD, hun deuren open moeten zetten voor de maatschappij. Zo moeten (voormalige) liberale kiezers betrokken worden bij de liberale politiek zonder dat het resulteert in een volledig meedraaien in de partijpolitiek. Ook moeten belangstellende kiezers betrokken worden bij de inhoudelijke besluitvorming en kandidaatstelling. Kortom, de organisatie van de VVD moet zorgvuldig worden herzien. Ten tweede bepleiten de schrijvers inhoudelijke vernieuwing, waarbij juist ook thema's als de inrichting van de vertegenwoordigende democratie (gekozen bestuurders, kiesstelsel) aan de orde komen. Tot slot gaan ze in op de vereisten die gesteld moeten worden aan volksvertegenwoordigers en hoe die aangetrokken kunnen worden, juist ook van buiten de gestaalde kaders. De auteurs vertegenwoordigen niemand, hooguit een geluid dat ook onder (jonge) VVD'ers te horen valt. Zij doen een aanzet tot discussie en roepen iedereen die iets heeft met liberale politiek (lid of geen lid) op mee te denken en discussiëren in een liberaal vernieuwingsplatform.

- einde bericht -

bijlage: pamflet VV&D

Inlichtingen:

Jeroen de Veth
Bas van 't Wout
Thomas Berghuijs

VVD-lid Den Haag
VVD-lid Amsterdam
VVD-lid Amsterdam

gsm: 06 17456359
gsm: 06 19430080
gsm: 06 14717564